RESUMO DE CONTIDOS

Índice

Queres formar parte do mundo televisivo?.....1
FASE 1: Iniciando a montaxe.....2
FASE 2: Luces.....5
FASE 3: Cámara.....7
FASE 4: Acción.....10
FASE 5: Emisión en directo.....10

cREAgal

FASE 1: Iniciando a montaxe

Glosario

Dicionario

Definición: Conxunto de palabras xeralmente organizadas de maneira alfabética e definidas atendendo aos distintos campos do saber.

Exemplo: Xiana pescuda no dicionario o termo descodificar.

Diversidade lingüística

Definición: Conxunto de linguas que se poden atopar tanto como nunha área específica como a nivel mundial.

Exemplo: Na aula existe unha clara diversidade lingüística: Xoán fala galego, Lois castelán, Xinyi chinés e Bruna brasileiro.

Prexuízo

Definición: Idea que se ten de algo ou alguén sen coñecemento previo da súa realidade.

Exemplo: Que as mulleres non son científicas é un prexuízo.

Propiedades textuais

Definición: Conxunto de elementos que debe cumprir un texto para ter sentido pleno.

Exemplo: O enunciado ‘’A nena están cansas’’ non cumpre as propiedades textuais.

Xénero teatral

Definición: Forma literaria que ten como fin último a representación.

Exemplo: A obra *Os vellos non deben namorarse* pertence ao xénero teatral.

1.1. Achegámonos ao plató

Que é o xénero teatral?

O xénero dramático: o teatro presenta unha acción que ocorre a uns personaxes nun tempo e un lugar concretos.

Características: os feitos preséntanse a través do diálogo ou do monólogo duns personaxes co fin de ser representados ante un público.
Nas obras teatrais hai:

- Actos: son as divisións máis importantes, correspóndense co momento en que se apagan as luces e se baixa o pano.
- Escenas: teñen lugar cada vez que entra ou sae un personaxe no escenario.
- Acotacións: indicacións que informan do desenvolvemento dos acontecementos: escenografía, montaxe, mobiliario...
- Aparte: é unha intervención breve que un personaxe formula sen que sexa escoitada polo resto, pero si polo público.
- Personaxes: son seres reais ou ficticios que interveñen na obra teatral. Poden ser:
    - Principais: son aqueles que interveñen de xeito máis activo, levan o peso da trama e evolucionan ao longo da obra.
    - Secundarios: son aqueles que interveñen na historia de xeito menos activo, soamente colaboran cos principais.

Subxéneros teatrais:

- Traxedia: os personaxes enfróntanse a conflitos e situacións completas.
- Comedia: adoita tratarse de tramas relacionadas coa vida cotiá e son divertidas.
- Traxicomedia: mestura situacións cómicas e momentos tráxicos.

Algúns dramaturgos galegos: Euloxio Rodríguez Ruibal, Manuel Lourenzo, Roberto Vidal Bolaño e Luísa Villalta.

1.2. Os chíos do plató

Glosario

Bloque dialectal

Definición: División en zonas que se fai dun territorio atendendo as súas características lingüísticas.

Exemplo: Galiza divídese en tres bloques: oriental, central e occidental.

Esquimó

Definición: Lingua pertencente á familia esquimo-aleutiana empregada fundamentalmente en América do Norte.

Exemplo: En Alaska e Canadá emprégase para comunicarse o esquimó.

Variante dialectal

Definición: Palabra ou pronunciación dunha lingua que se presenta de diferentes formas dependendo do lugar do territorio en que se encontre.

Exemplo: A gheada é una variante dialectal da miña zona.

Que son os dialectos do galego?

Dialectoloxía: é a parte da lingüística que estuda os dialectos.

Dialecto: é unha variante dunha lingua que se atopa nun lugar concreto.

Isoglosa: liña imaxinaria que marca os límites dunha lingua ou dun dialecto.

Onde hai...?

- Seseo: en todo o bloque occidental.
- Gheada: en todo o bloque occidental e na metade occidental do bloque central.
- Ti/tu: a forma “ti” preséntase en todo o bloque occidental e no medio do bloque central; mentres que a forma “tu” aparece no bloque oriental e na maior parte de bloque central.

- Plural das palabras rematadas en -n (-óns/-ós/-ois): a solución “-óns” aparece no bloque occidental, a forma “-ós” no bloque central e “-ois” no bloque oriental.
- Catro/cuatro: a variante “cuatro” preséntase no bloque oriental e no sur do bloque central, mentres que “catro” no resto do territorio.
- Moito/muito: a forma “muito” é propia do bloque oriental, mentres que “moito” predomina no resto do territorio.

FASE 2: Luces

Glosario

Diálogo

Definición: Parola entre un conxunto de xente.

Exemplo: A obra teatral comeza cun diálogo entre unha actriz e un actor.

Guión

Definición: Texto onde aparecen recollidos os datos imprescindibles para a interpretación dunha obra.

Exemplo: A actriz segue o guión para a súa actuación.

Monólogo

Definición: Discurso dunha única persoa.

Exemplo: Xiana fixo un monólogo humorístico na gala benéfica.

2.1. As sombras do plató

Glosario

Argumento

Definición: Razoamento para probar ou demostrar un feito.

Exemplo: A avogada deu uns argumentos moi convincentes e sacou do cárcere o acusado.

Decálogo

Definición: Conxunto de dez normas para o desenvolvemento dun acto ou actividade.

Exemplo: Os estudantes fixeron un decálogo con normas de convivencia para a aula.

2.2. Poñemos o foco no plató

Como se forman as palabras?

As palabras son as unidades lingüísticas básicas da comunicación e caracterízanse por:

- Semántica: achegan o significado ao enunciado.
- Morfolóxica: están compostas por diferentes constituíntes.
- Sintáctica: desenvolven múltiples funcións dentro da oración.

As palabras únense ligando lexemas e morfemas.

O lexema ou raíz é a parte do significante que proporciona o significado léxico. Poden ser:

- Regulares: beber, bebedeiro, bebín…
- Irregulares: leite, lácteos…

O conxunto de palabras que comparten un mesmo lexema pertencen á mesma familia léxica: flor: floral, florecer, floricultura, enflorar, florido, florista…

Os morfemas son elementos que se unen ao lexema para completar ou modificar o seu significado. Poden ser:

- Flexivos ou gramaticais: morfemas de xénero, número e desinencias verbais: nena, animais, comía…

- Derivativos: morfemas que modifican o significado léxico do lexema (avoíña) ou crean novas palabras (carballeira).
    - Os prefixos son morfemas léxicos que se colocan ao inicio do lexema e modifican o significado da palabra base ou crean unha nova: circun-, co-, hemi-, hemo-, mono-, minus-, plus-, pos-, retro-.
    - Os sufixos son morfemas léxicos ou gramaticais que se colocan ao final do lexema e que modifican o significado da palabra base ou crean unha nova: - ado/a, -eiro/a, -axe, -ción, -sión, -mento, -echo, -elo, -eta.

Os procedementos de formación de palabras son:

- Derivación: central (lexema+sufixo).
- Composición: centrodereita (lexema+lexema).
- Parasíntese: centrocampista (lexema+lexema+sufixo).

*Un substantivo é un tipo de palabra que serve para nomear calquera realidade, ben sexan obxectos, persoas, animais, sentimento etc.

FASE 3: Cámara

Glosario

Acotación

Definición: Conxunto de indicacións que o autor ou autora propón para a correcta representación da obra, atendendo á escenografía, vestiario...

Exemplo: As acotacións din que a actriz debe entrar pola dereita mentres soa a cantiga.

Equipo de imaxe

Definición: Grupo de técnicas ou técnicos encargados do funcionamento dos dispositivos de gravación.

Exemplo: O equipo de imaxe puxo en marcha as cámaras.

Equipo de montaxe

Definición: Grupo de técnicas ou técnicos encargados da montaxe dos elementos necesarios para unha posta en escena concreta.

Exemplo: O equipo de montaxe preparou no escenario a habitación do protagonista.

3.1. Movémonos coa cámara

Glosario

Función sintáctica

Definición: É a relación que se establece entre unha ou varias palabras dentro dunha oración con sentido completo.

Exemplo: O suxeito e o predicado son as dúas funcións sintácticas máis importantes.

Sintaxe

Definición: Disciplina encargada do estudo da combinación das palabras para formar oracións.

Exemplo: A sintaxe é unha parte importante dentro do funcionamento das linguas.

Como combinamos as palabras?

FUNCIÓNS SINTÁCTICAS	IDENTIFICACIÓN (As preguntas non se deben tomar como 100% fiables, serven como guía)		EXEMPLO
PREDICADO	Expresa unha acción, proceso ou estado do suxeito. O seu núcleo é o verbo. Contén o resto de complementos. É todo o que non sexa suxeito.		Eles chegaron cedo. Miñas primas fixeron empanada.
SUXEITO	É o elemento do que se di algo na oración. É quen fai a acción do predicado. Pode ser unha frase nominal ou unha frase preposicional (pouco frecuente). Concorda co verbo en persoa e número (ao modificar o suxeito cambia obrigatoriamente o verbo). Se se trata dunha palabra invariable, cámbiase Pode substituírse por un pronome.		Eles chegaron cedo. Miñas primas fixeron empanada.
	Suxeito elíptico/ elidido: non está presente.		
COMPLEMENTO DIRECTO	Atópase no predicado, é o elemento sobre o que recae a acción expresada polo verbo. Pode ser un substantivo, unha frase nominal, unha frase preposicional, un pronome persoal átono ou outra cláusula. Pode substituírse por o/a/os/as/ lo/la/los/las /no/na/nos/nas. Se pasamos a oración a pasiva, pasa a ser suxeito paciente. Responde á pregunta que?		Miñas primas fixeron empanada. As enfermeiras arrefriaron o enfermo.
COMPLEMENTO INDIRECTO	É o elemento do predicado que recibe o dano ou beneficio da acción expresada polo verbo e en ocasións tamén polo CD. Fórmase cunha frase preposicional (coa preposición ''a'') ou cunha frase nominal que ten como núcleo un pronome átono. Pode substituírse por lle/lles. Responde á pregunta a quen?		Comprei un ramo de flores a miña nai. Mercarémoslle ao teu mestre unha torta de aniversario.
ATRIBUTO	Atópase no predicado e indica unha calidade do suxeito, co que concorda en xénero e número. Aparece sempre cos verbos copulativos: ser, estar, parecer, semellar... Pode substituírse por o, a, os, as, lo, la, los, las, no, na, nos, nas.		El está entusiasmado. Mercurio é un planeta rochoso.
COMPLEMENTO CIRCUNSTANCIAL	Atópase no predicado e indica en que circunstancias se realizou a acción verbal. Pode ser de diferentes tipos:		
	TEMPO	Cando?	Irei á tenda pola tarde.
	LUGAR	Onde?	Espero na esquina.
	MODO	Como?	Escóitote atentamente.
	CANTIDADE	Canto?	Ese home sabía moito.
	NEGACIÓN	''Non''	Non atopo as chaves.
	CAUSA	Por que?	Polo seu mal comportamento non irá.
	INSTRUMENTO	Con que?	Preparei pizzas con fariña integral.
	COMPAÑÍA	Con quen?	O domingo almorzarei cos meus avós.
	FINALIDADE	Para que?	Trouxen xeado para comer de sobremesa.

Laura Balboa-2023.Funcións sintácticas(CC BY-NC-SA)

FASE 4: Acción

Glosario

Castelanismo

Definición: Palabra propia do castelán.

Exemplo: Tes que utilizar a palabra *ovo* xa que *huevo* é un castelanismo.

Ortografía

Definición: Conxunto de regras que rexen a escrita dunha lingua.

Exemplo: Se queres ter unha boa ortografía debes saber que "hoxe" se escribe con h.

Estándar

Definición: Modelo de referencia que se emprega nunha lingua, sobre todo, na súa escrita.

Exemplo: Os libros en galego escríbense tendo en conta o estándar da nosa lingua.

FASE 5: Emisión en directo

5.2. Listos

Glosario

Linguaxe non verbal

Definición: Mecanismo de enviar ou recibir mensaxes sen empregar palabras.

Exemplo: Como sinal de vitoria empregou a linguaxe non verbal.

Oratoria

Definición: Arte para falar en público que ten por finalidade convencer.

Exemplo: A oratoria do presidente era moi boa.

"*Queres formar parte do mundo televisivo*. Material descargable", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0